

การบูชาเทพยดาพระเคราะห์ (ตอนที่ ๓)

การทำพิธีสะเดาะเคราะห์หรือส่งเคราะห์ (เรียกแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น) ของพิธีราษฎร์จะมีความคล้ายกับพิธีบูชาเทพยดานพเคราะห์ในพิธีหลวง ที่เชื่อvaเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น สร้างขวัญและกำลังใจในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการดำรงชีพได้อย่างผาสุกและเจริญรุ่งเรือง ดังจะกล่าวพอสังเขปถึงความเชื่อเกี่ยวกับเคราะห์ การสะเดาะเคราะห์หรือการส่งเคราะห์ และการประกอบพิธีกรรมที่แตกต่างกันของแต่ละภาค ดังนี้

ภาคเหนือ ความเชื่อเรื่องเคราะห์และการสะเดาะเคราะห์ เรียกว่า ส่งเคราะห์ คำว่า ส่ง คือเครื่องเช่น สรวงเป็นประเพณีที่ยึดถือกันมา ประกอบด้วยพิธีกรรมทางพุทธศาสนากับไสยศาสตร์ผสมผสานกัน การส่งเคราะห์ นับว่าเป็นที่พึงอันก่อให้เกิดกำลังใจแก่ผู้เจ็บป่วยหรือผู้ที่เชื่อว่าตนเองกำลังมีเคราะห์ร้าย เพื่อความเชื่อมั่นในการประกอบสัมมาอาชีพและดำรงชีวิตในสังคมต่อไปอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ การประกอบพิธีกรรมส่งเคราะห์ จะให้หมอโหรหรืออาจารย์ผู้รอบรู้อักขรวิภาษาล้านนาหรือตัวเมือง ดูโชคชะตาราศีตามหลักโหราศาสตร์ โดยเขียนพิธีส่งเคราะห์ต่าง ๆ ด้วยภาษาล้านนาลงในหนังสือกระดาษหรือที่เรียกว่า พับสา เช่น ส่งเคราะห์ตามปีเกิด ส่งเคราะห์ราหู เป็นต้น เมื่อหมอโหรได้ตรวจดวงชะตาราศีของผู้ป่วยหรือผู้กำลังมีเคราะห์แล้ว จากนั้นจะบอกให้ผู้กำลังมีเคราะห์หรือญาติต้องทำพิธีส่งเคราะห์อย่างไร เช่น ถ้าทายว่าถูกภูตผีปีศาจกระทำ ให้ผู้ป่วยหรือผู้กำลังมีเคราะห์ร้ายที่ไปปลงหลู่ดูหมิ่นจะด้วยเจตนาหรือไม่ก็ตามต้องทำพิธีส่งเคราะห์ ด้วยการส่งเครื่องเช่นสังเวียไปถวาย เพื่อลดความโกรธเคืองลง แล้วอาจดลบันดาลให้หายจากการเจ็บป่วย หรือพ้นเคราะห์ทั้งหลายทั้งปวง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความเชื่อเรื่องการสะเดาะเคราะห์ เรียกว่า เสียเคราะห์ เสียเชิญ เสียล้างเคราะห์กับเชิญมีความแตกต่างกัน คือ เคราะห์ จะมีทั้งหนักและเบา ถ้าเป็นหนักจะถึงแก่ความตาย ส่วนเชิญนั้นจะมีลักษณะเป็นโรคไม่รู้จักหายเสียที ทำให้เกิดความน่ารำคาญ เลือดตกยางออกแต่ไม่ถึงกับตาย อาจกล่าวได้ว่าเกิดจากเวร ส่วนกลาง คือ สิ่งบอกเหตุให้ผู้มีเคราะห์ได้รู้ตัวว่า กำลังจะมีเคราะห์หรือเชิญเกิดขึ้นแก่ตนเอง ทั้งเวลาตื่นจะเห็นด้วยตาของตนเองและเวลาหลับจะฝัน คนที่พบกลางนั้นเชื่อว่าเทวดาฟ้าดินมาบอกให้ทราบและหาทางแก้ไขกลางหรือนิมิตที่จะเกิด เพื่อบอกเหตุเคราะห์หนักเบา ถ้าเกิดภายในตัว เช่น เงาหัวไม่มี ตาเขม่น แต่ถ้าเกิดจากสิ่งภายนอก เช่น ภูเข้าบ้าน อีกาโฉบหัว เป็นต้น รางนี้ถ้าเห็นให้รีบแก้อย่าให้ข้ามคืนจะไม่มีอะไร แต่ถ้าปล่อยให้ข้ามคืนจะเป็นเคราะห์เป็นเชิญ จะต้องแก้ด้วยเสียเคราะห์ เสียเชิญจึงจะพ้นเคราะห์

ภาคใต้ มีความเชื่อว่าคนจะดีจะชั่ว มีสุข ลาก ยศ สรรเสริญ ขึ้นอยู่กับพรหมลิขิตและเทวะทั้งหลาย จึงมีความเชื่อเรื่องดวงชะตาราศีเกือบทุกชั้นตอนของชีวิต โดยจะถือเอาฤกษ์ให้ผู้รู้ผูกดวงทำนายไว้ให้ เมื่อเจ็บไข้ก็ถือว่ากำลังมีเคราะห์ ดวงชะตาดกต้องทำพิธีสะเดาะเคราะห์ มีการบูชาเทวดาที่เชื่อว่าให้โทษแก่ผู้เจ็บป่วย โดยตั้งโรงพิธีมีเครื่องบวงสรวงตามแบบแผนที่เหมาะสมจะเป็นผู้กำหนดพิธี แล้วหมอจะกล่าวคำสวดอัญเชิญเทวดามารับเครื่องบวงสรวง การสะเดาะเคราะห์ของชาวใต้ นั้น นอกจากการบูชาเทวดาแล้วยังมีการถวายสังฆทานโดยการสวดชุมนุมเทวดา และอุทิศให้เทวดาฟ้าดิน พระอาทิตย์ และพระจันทร์ เป็นต้น

ภาคกลาง การสะเดาะเคราะห์ของภาคกลางมีทั้งการทำพิธีรับเคราะห์ดี เคราะห์ร้าย และเสริมดวงชะตา ราศีหรือทำพิธีไปพร้อมๆ กันทั้งสองอย่างก็มี โดยเฉพาะผู้ที่เชื่อถือในทางโหราศาสตร์ จะมีการทำพิธีส่งและรับดาวเคราะห์ไปพร้อมๆ กันนั่นคือ การทำพิธีบูชาดาวนพเคราะห์ (ดาวนพเคราะห์ ๙ ดวง) ซึ่งมีโหรหรือผู้รู้เป็นผู้จัดทำเครื่องประกอบและขั้นตอนพิธี โดยจะต้องทำบัตรพลีต่างๆ นอกจากนี้ยังมีพิธีสะเดาะเคราะห์ด้วยการทำบุญเลี้ยงพระ การอาบน้ำมนต์ การสวดบูชาพระประจำวันเกิดทั้ง ๗ วัน และการปล่อยสัตว์ต่างๆ เป็นต้น

ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องเคราะห์ ในสังคมไทยถือปฏิบัติกันมานาน นอกเหนือจากการถวายสังฆทาน การทำบุญใส่บาตรซึ่งเป็นวิธีการที่สะดวก ยังมีการทำพิธีสะเดาะเคราะห์แบบอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมา เช่น การทำบุญกับผู้ด้อยโอกาส จัดพิมพ์หนังสือแจกเพื่อเป็นวิทยาทาน การสร้างพระ และการเปลี่ยนชื่อ นามสกุล เป็นต้น

การสะเดาะเคราะห์ในรูปแบบพิธีทำบุญต่ออายุ

(ภาพจากหนังสือแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมและงานเทศกาล : มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ)

กมลพรรณ บุญสุทธิ

นักอักษรศาสตร์ กลุ่มจารีตประเพณี คันทวีและเรียบเรียง